

วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)ระดับปฐมวัย

“กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์
การรู้ค่าจำนวน 1-10 ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2”

โดย

นางจินตนา ไจมะโน

ตำแหน่ง ครู

โรงเรียนทองสวดีวิทยาการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ผลงาน นวัตกรรม หรือแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

1. ชื่อผลงาน “กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-10 ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2”

2. ชื่อผู้เสนอผลงาน นางจินตนา ไจมะโน ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนทองสวัสดิ์วิทยาการ ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
โทรศัพท์ 053-681525 โทรศัพท์มือถือ 089-5544368

3. ความสำคัญของผลงาน นวัตกรรม หรือแนวปฏิบัติที่นำเสนอ

เด็กอายุ 3 - 6 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต โดยเฉพาะทางด้านสมองจะพัฒนาและเติบโตเร็วที่สุด เด็กวัยนี้ควรมีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้สำรวจ เล่น ทดลอง คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยไว้ คือ ให้เด็กเจริญเติบโตตามวัย มีสุขนิสัยที่ดี กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้คล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ใฝ่งาม มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546:5) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3 - 5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ” ดังนั้นเด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี จึงเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงวัยนี้ จึงมีอิทธิพลมากต่อการเสริมสร้างฐานความพร้อมสำหรับการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของประสบการณ์ที่เด็กได้รับ เพราะเด็กวัยนี้สามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ปัจจุบันนี้ ในชีวิตประจำวันของเราจะต้องเกี่ยวข้องกับตัวเลขดังนั้น เด็กปฐมวัยควรจะเริ่มเรียนรู้ตัวเลข คณิตศาสตร์จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของเด็ก เพราะในการเล่น การพูดคุยของเด็กมักจะมีเรื่องคณิตศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ไม่ว่าจะเป็นตัวเลข จำนวน การเปรียบเทียบ การวัด ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมและพัฒนาความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์ให้กับเด็กในขณะที่อยู่โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุนีย์ เพียรชัย (2540:1) ที่

กล่าวว่า เด็กปฐมวัย จำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อการศึกษาในขั้นสูงขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย นอกจากครูจะจัดประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็กแล้ว ยังต้องอาศัยการจัดกิจกรรมที่มีการวางแผน และเตรียมการอย่างดี จากครูผู้สอนด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก ได้ศึกษาค้นคว้า แก้ปัญหา การเรียนรู้ และพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์มีทักษะและมีความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ ที่จะเป็ นรากฐานสำหรับการศึกษาที่สูงขึ้น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป (สายพิน ใจยวน , 2549 :2) ซึ่ง สอดคล้องกับนิตยา ประพุดติกิจ (2541: 3-4) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “โดยทั่วไปการสอนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีจุดหมายเพื่อการพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ เช่น การบวกหรือการเพิ่ม และการลบหรือการลด เพื่อให้เด็กปฐมวัยรู้จัก และให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิดในการหาคำตอบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยรู้จัก และให้เด็กได้ใช้ กระบวนการคิดในการหาคำตอบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ เช่น รู้จักและเข้าใจ คำศัพท์ และสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ขั้นต้น เพื่อให้เด็กฝึกฝนทักษะคณิตศาสตร์พื้นฐาน เช่น การนับ การวัด การ จับคู่การจัดประเภท การเปรียบเทียบ และการจัดลำดับ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ค้นคว้า หาคำตอบด้วยตนเอง และ ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้และอยากค้นคว้าทดลอง” ความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาของเด็กปฐมวัยซึ่งหมายถึง ประสบการณ์หรือความรู้เบื้องต้น ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ เด็กควรจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องของการเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ การวัด การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง การนับ ก่อนที่เด็กจะเรียนเรื่องตัวเลขและวิธีคิดคำนวณ ประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์เปรียบเสมือนบันไดขั้นต้น ที่ช่วย เตรียมเด็กให้พร้อมที่จะก้าวไปสู่ประสบการณ์พื้นฐานต่อไป ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สามารถสอดแทรกได้ทุก กิจกรรมกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นแนวทางหนึ่ง ในการส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เนื่องจากเด็กปฐมวัยชอบเคลื่อนไหว ชอบเสียงเพลงและจังหวะที่สนุกสนาน ตอบสนองความต้องการของเด็กไม่ว่า จะเป็นความอยากรู้อยากเห็น การยอมรับ ความเข้าใจ และการรับรู้ หากครูสามารถจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กมี ความสนใจยิ่งขึ้น ก็จะทำให้การเรียนรู้คณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ไม่เป็นเรื่องที่น่าเบื่ออีกต่อไป

จากการสังเกตเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนทองสวัสดีวิทยาการ พบว่า เด็กชอบกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ ชอบเสียงเพลงดนตรี ร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนใจและกระตือรือร้นในการร่วม กิจกรรมทุกครั้ง เนื่องจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีวิธีการสร้างสรรค์และกระตุ้นให้เด็กเกิดความ สนใจในกิจกรรมได้มากมาย ได้แก่ การสร้างข้อตกลงในการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวตามทิศทาง การเคลื่อนไหว ตามสัญญาณ การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ การเคลื่อนไหวตามผู้นำผู้ตาม และจากการประเมินผลการเตรียม ความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ จำนวน 1-10 พบว่า เด็กจะท่องจำตัวเลขโดยการท่องแบบปากเปล่า แต่เด็กจะไม่รู้ค่า ของตัวเลขที่ท่องและจำนวนนับได้ จากความสำคัญของคณิตศาสตร์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และสภาพ ปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-10 โดยใช้ชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนทองสวัสดีวิทยาการ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้คณิตศาสตร์ผ่าน

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ ด้วยความสนใจ สนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ในการรู้ค่าจำนวน 1-10 โดยผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

4. จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์การรู้ค่าจำนวน 1-10 ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2

5. กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้ศึกษาได้นำวงจรเดมมิง (Deming Circle) หรือ PDCA มาวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมโดยมีการวางแผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

Plan (วางแผน)

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
2. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โรงเรียนทองสวัสดีวิทยาการ
3. ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี
4. ศึกษาเอกสารกรอบมาตรฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ปฐมวัย สสวท.
5. ศึกษาทฤษฎีของดินส์ นักจิตวิทยา การจัดการเรียนการสอนที่เริ่มจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหานามธรรม
6. ศึกษาและวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล ทำให้ทราบถึงพื้นฐานความรู้ ความสนใจ/ความต้องการ/ความถนัดของนักเรียน เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นความใฝ่เรียนของนักเรียน
7. วางแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์แต่ละหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ (หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ หน่วยฝน หน่วยสัตว์น่ารัก หน่วยคมนาคม)

Do (ปฏิบัติตามแผน)

1. จัดเตรียมชุดสื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้
 - 1.1 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-10 โดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ คือหน่วยอาหารดีมีประโยชน์ หน่วยฝน หน่วยสัตว์น่ารัก หน่วยคมนาคม
 - 1.2 สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์การรู้ค่าจำนวน 1-10 จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ดังนี้
 - 1.2.1 สื่อการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์การรู้ค่าจำนวน 1-3 หน่วย อาหารดีมีประโยชน์ ประกอบด้วย บัตรจำนวน 1-3 , ที่คาดศีรษะรูปอาหารดีมีประโยชน์ เครื่องเคาะจังหวะ , ชาร์ทเพลงอาหารหลักห้าหมู่

1.2.2 สื่อการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์การรู้ค่าจำนวน 4-6 หน่วย ฝน ประกอบด้วย บัตรจำนวน 4- 6 , รม, เครื่องเคาะจังหวะ , ชาร์ทเพลงฝนตกกางร่ม

1.2.3 สื่อการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์การรู้ค่าจำนวน 7-10 หน่วย สัตว์น่ารัก ประกอบด้วย บัตรจำนวน 7-10 , หมวกสัตว์น่ารัก รูปไก่ รูปช้าง รูปแกะ รูปกบ, เครื่องเคาะจังหวะ , ชาร์ทเพลงแม่ช้าง ลูกช้าง เพลงกบน้อย เพลงลูกแพะลูกแกะ เพลงแม่ไก่กระต๊าก

1.2.4 สื่อการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์การรู้ค่าจำนวน 1-10 หน่วย คมนามคม ประกอบด้วย บัตรจำนวน 1-10 , ห่วงวงกลม , เครื่องเคาะจังหวะ , ธิบิ้น, เพลงยานพาหนะ , เพลงรถไฟ

1.3 ชุดประเมินการเรียนรู้เรื่องจำนวนและตัวเลข 1-10 จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ดังนี้

1.3.1 ชุดนับจำนวนแครอท 1-3

1.3.2 ชุดวัฏจักรการเกิดฝน 4-6

1.3.3 ชุดหนังสือนับจำนวนลูกสัตว์ 7-10

1.3.4 ชุดนับจำนวนยานพาหนะ 1-10

1.4 จัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ การรู้ค่าจำนวน 1-10

2. จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ตามหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ ตามตารางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้วางแผนไว้ ดังนี้

2.1.1 สัปดาห์ที่ 1 (28 - 2 กรกฎาคม 2564) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หน่วยอาหารดีมีประโยชน์

2.1.2 สัปดาห์ที่ 2 (5- 9 กรกฎาคม 2564) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน่วย ฝน

2.1.3 สัปดาห์ที่ 3 (12-16 กรกฎาคม 2564) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หน่วย สัตว์น่ารัก

2.1.4 สัปดาห์ที่ 4 (19 - 23 สิงหาคม 2564) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หน่วย คมนามคม

Check (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน)

ประเมินผลเด็กตามสภาพจริงตามศักยภาพของผู้เรียน โดยมีแบบประเมินต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ การรู้ค่าจำนวน 1-10

2. ประเมินจากชุดประเมินการเรียนรู้เรื่องจำนวนและตัวเลข 1-10 จำนวน 4 ชุดกิจกรรม

Act (ปรับปรุงแก้ไข)

1.สรุปผลการประเมินเป็นรายบุคคล

2.นำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

6.ผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนทองสวัสดิ์วิทยาการ โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

1. ความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน 1-10 ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าคะแนนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์สามารถพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวนของเด็กปฐมวัยได้ดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ ร้อยละ 71.60 ค่าเฉลี่ยหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ ร้อยละ 91.20 โดยมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.60

5.ปัจจัยความสำเร็จ

- 1.ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม
- 2.ครูมีความตั้งใจและเสียสละในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3.โรงเรียนมีงบประมาณให้การสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.บุคลากรครูปฐมวัยในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์
- 5.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านการเตรียมความพร้อมคณิตศาสตร์ โดยให้เด็กทบทวนความรู้ผ่านอนุบาลสารสัมพันธ์ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
- 6.นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้ความสนใจในกิจกรรมและร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนใจกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

6.บทเรียนที่ได้รับ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาและจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ จึงส่งผลให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ การรู้ค่าจำนวน1-10 สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนทองสวัสดิ์วิทยาการ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมในปีการศึกษาต่อไป

